

Початкова школа і сучасність

№1(5) січень
2015

**Вивчення букви «Я»
та її звукових значень**

Урок навчання грамоти, 1 клас

Правила пожежної безпеки

Урок основ здоров'я, 3 клас

Святе Водохреща

Виховна година, 3 клас

Чарівниця-зима

Виховний захід, 3 клас

В гостях у Різдва

Виховна година, 3 клас

**Виготовлення новорічної іграшки
з нестандартного обладнання**

Урок трудового навчання, 4 клас

ПЕРЕДПЛАТНИЙ
ІНДЕКС 86516

ВИДАВНИЦТВО
«БІЛИЙ ТИГР»

Святе Водохреща

Виховна година, 3 клас

Людмила ШКАРБАН, старший викладач кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін
Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ;

Тетяна КОТ, студентка III курсу Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

Мета: поглибити знання учнів про свято Водохреща, звичаї, обряди, традиції, пов'язані з циклом Різдвяних свят; розвивати творчі здібності учнів – уміння виразно читати поетичні твори; виховувати повагу до традицій наших прапradідів, патріотизм, милосердя, почуття прекрасного.

Обладнання: полотно із зображенням дійства освячення води на річці, дитячі малюнки на тему «Різдвяні свята».

Хід заходу

I. Організаційна частина.

Такий день раз у рік буває:
За дивним порухом небес
З підземних і наземних плес
Вода раптово оживає.
В освяті дня могутність вод
Вібрає таїну причастя,
Бо чистоти земного щастя
Несе в собі таємний код...

Учитель. Діти, сьогодні наш захід присвячений завершенню циклу різдвяних свят. Ви знаєте всі ці свята але з кожним наступним поколінням традиції святкування забуваються, відходять у минуле, саме тому, щоб зберегти пам'ять про наших предків, їхні звичаї та обряди, ми проведемо захід на тему «Святе Водохреща».

II. Виклад основного матеріалу.

1. Проблемна ситуація.

Учитель. Діти, на шляху до відкриття таємниці Водохреща, вам необхідно прослухати народні прикмети, які дадуть ключ до розкриття надзвичайного свята. Прикмети:

- якщо все небо буде похмурим, то всякому хлібу родитися добре, якщо ж тільки на сході – добре вродить жито, на півдні – просо, на півночі – гречка;
- якщо в цей день ясна й холодна погода – на посушливе літо, похмура й сніжна – на рясний урожай;
- на Богоявлення сніг іде – до урожаю, ясний день – до неврожаю;
- під час освячення води йде сніг – добре роїтимуться бджоли і колоситимуться хліба;
- якщо вдень випав іній, то у відповідний день треба сіяти пшеницю;
- йде сніг – на врожай гречки: зранку – ранньої, вдень – середньої, а ввечері – пізньої;

– якщо в цей день зоряна ніч – вродять горіхи і ягоди;

– йде лапятий сніг – на врожай;

– якщо похмуро – хліба буде вдосталь.

Учитель. Діти як ви зрозуміли ці прикмети? Пояснить. (Відповіді дітей.)

Учитель. Отож, ми бачимо, що Святе Водохреща має велику силу таїнства. Це свято поважали з давніх-давен і дотримуються традицій і до сьогодні. Ще не встигли прийти свята, як скоро вони відійдуть. Як співається в коляді: «А той третій празник – Святе Водохреща».

2. Бесіда. Історія про могутню силу свята Водохреща.

Хрещення Господнє – третє і завершальне велике свято циклу різдвяно-новорічних свят, яке в народі має назву Йордан, або Водохреща. Православні та греко-католицькі християни відзначають його 19 січня, тому воно збігається зі святом Богоявлення. Опівночі перед Водохрещем вода в ріках, як вірили селяни, хвилюється. Були колись такі відважні любителі таємного, що ходили вночі на річку спостерігати це явище, але... ріки в цей час, звичайно, покриті льодом, і що там під кригою робиться – невідомо. Та все ж набрана з річки опівночі, перед Водохрещем, вода – цілюща; вона зберігалась у «знаючих» селян за образами на випадок поранення або тяжкої хвороби. Діти, ще за тиждень, перед Водохрещем, колись парубоча громада, а пізніше окремі господарі – «спеціалісти» прорубували на річці ополонку, випилювали з льоду великий хрест, ставили його над ополонкою і обливали буряковим квасом, щоб був червоний. Біля хреста будували теж із льоду – престол, усе це оздоблювали аркою з ялинових або соснових гілок – «царські врата», а вранці у церкві відбувалося Богослужіння. По Богослужінні весь народ ішов процесією на річку до хреста, попереду якого несли дерев'яний церковний хрест і хоругви, хор співав «Голос Господній...», за хором ішов священик, приклавши золотий хрест до чола, а за священиком – народ. До річки на Водохреща йшли усі: старі, молоді і діти. Кожен ніс із собою пляшку або глечик для води. Хлопці ще несли з собою голубів, а мисливці – рушніці. На колишній Гетьманщині де ще козацька традиція не згасла зовсім, парубки та молоді чоловіки їхали до річки на конях, заломивши по-козацьки сиві шапки. Від найдавніших часів християнська Церква вважає освячену йорданську воду за велику святість. Її бережуть цілий рік, ласкаво називаючи «водичкою-йорда-

ничкою». Ця вода має силу очищувати і зцілювати душу й тіло людини. Йорданською водою також скроплюють оселю, щоб оминало всяке нещастя і гарно велося в домі. Напередодні Водохреща святкується «Голодна кутя» або другий Святий Вечір. Увесь цей день віруючі люди нічого не їдять – постують. Сідають вечеряти, коли вже засяє вечірня зоря. На вечерю подають пісні страви – смажену рибу, вареники з капустою, гречані млинці на олії, кутю та узвар. Після вечері всі кладуть свої ложки у миску з водою, а зверху – хлібину, «щоб хліб родився».

На другий день зранку ходять до церкви святити воду. Цією свяченою водою починається трапеза, нею ж кожний господар кропить усіх членів сім'ї, хату, інші будівлі, криниці. За давньою традицією, церемонія освячення води відбувалася під відкритим небом, на берегах річок, струмків, озер.

Учитель. А як ви святкуєте Водохреща? Які традиції ви знаєте? (Відповіді учнів.)

3. Історія про могутню силу свята Водохреща.

Учитель. Чимало охочих пірнути у воду в цей день. Навіть перші особи країни підтримують обряд, демонструючи власну сміливість і побожність. Водохресна вода дає здоров'я на цілий рік. Її використовують для хрещення, освячення, лікування недуг. Втім, у християнстві вода має набагато глибше значення, причому зовсім різне у Старому й Новому Завітах.

На Водохреще вся вода, включаючи водопровідну, є цілющою, «живою». Ці властивості неодноразово намагалися обґрунтувати науковці і довели, що така вода має структуру, яка відновлює енергетичний потенціал клітини, а також пам'ять. Результати досліджень, здійснених у різних країнах, показують, що вода здатна запам'ятовувати інформацію. Відомі також зміни структури води під дією музики, адже вона вибирає як позитивні, так і негативні емоції. Молитва біля води посилює її чудодійні властивості. Сьогодні майже всі значні церковні свята супроводжуються освяченням води.

Учитель. Але ви маєте пам'ятати, що самому на Водохреща біля річок та водоймищ перебувати не можна. Це дуже небезпечно для вашого здоров'я та життя. На таке свято потрібно бути із дорослими. Це забезпечить вам веселе свято та безпеку життя.

4. Гра «Руханка».

Учитель. А зараз ми трішки відпочинемо і пограємо у гру. Подивіться на плакат на дошці і повторюйте зі мною.

Руханка

1

Як у полі біла хуга
з вітрами літала
*кружляють,
махаячи руками*

2

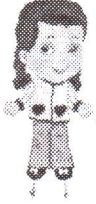

3

Як у горах біла хуга
верхи замітала
«замітають» верхівки

4

5

А на долах біла хуга
не сміла шуміти
тихо присідають

6

7

Бо в долині зі сніжком
бавилися діти
плескають в долоні

8

9

Снігову бабу ліпили,
На саночках з гірки летіли!
*«ліплять» сніговика,
підстрибують і присідають.*

10

5. Читання поетичних рядків. (Підготовлені діти читають рядки.)

Водичко-йорданичко!
Вмиваєш луги-береги, коріння,
Різне каміння,
Умий і мене від гніву, ненависті
Й від усякого лиха.

Учитель. Після Водохреща слабшали морози, тому казали: «Тріщи не тріщи, а вже минули Водохрещі». Звідки походить такий звичай Хрещення? (Відповіді учнів.)

6. Робота із загадками.

Учитель. А зараз потрібно бути дуже уважним, тому що ми будемо розгадувати загадки.

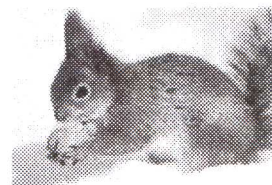
Швидкий, як вітер. Взимку – білий.
Живе в лісах та на ланах.
Як сніг зійде, так стане – сірий.
Не їсть ні звірів, ні комах.
Боїться він вовків, лисиць,
Собак мисливських та рушниць.
Задовгі вуха, хвостик куций...
Очима косить, накінець...
То хто ж це? – Стрибунець! (Зайчик.)

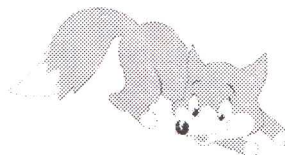
Я росла в дрімучому лісі,
Піднімалася до синіх хмар.
Але тепер мене зрубали
І в іграшки нарядили. (Ялинка.)

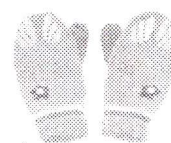
Ходжу в пухнастій шубі,
Живу в густому лісі.
У дуплі на старому дубі
Я гризу горішки. (Білка.)

Руда шахрайка,
Хитра та спритна,
У сарай потрапила,
Курей перерахувала. (Лисиця.)

Невеличкі дві хатини,
В них м'які і теплі стіни.
По п'ять братиків малих
Прожива в хатинах тих. (Рукавички.)

Сніг на полях
Лід на річках.
Метелиця гуляє.
Коли це буває? (Взимку.)

III. Підбиття підсумків заходу.

Учитель. Отже, давайте будемо цінувати наші традиції та звичаї. Діти, ми з вами швидко і цікаво провели час, він був корисним для вас. Пам'ятайте про свято Водохреща та його важливість у вашому житті.

ЗАГАДКИ ДЛЯ ДІТЕЙ

1. Два брати у воду дивляться, а повік не зійдуться. (Береги.)
2. Два брати рідні: одного всі бачать, але не чують, другого всякий чує, але не бачить. (Блискавка і грім.)
3. Залізна Варвара вище амбара і дивиться на небо. (Дим.)
4. Восени не в'яне, а взимку не вмирає. (Ялинка.)
5. Біле – не сніг, зелене – не луг, кучеряве – не людина. (Береза.)

Укладено за матеріалами Інтернет-ресурсу:
Навчально-виховний комплекс «СЗШ І-ІІІ ст. №4-ліцей» м. Могилів-Подільський.
[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://school4-mogpod.com.ua>.

**ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
«ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»**

Директор

Роман ЯРОШЕНКО,
кандидат філологічних наук, доцент

Над номером працювали:

Відповідальний редактор – Анастасія ІВАНОВА

Літературний редактор – Наталія ВЛАСЕНКО

Художній редактор – Тетяна ЗАПОРОЖЕЦЬ

Коректор – Анастасія ІВАНОВА

**Матеріали для публікації
просимо надсилати на електронну пошту:
po-press@ukr.net**

За опубліковані матеріали (фактичність і точність цитування, оригінальність твору та ін.) несе відповідальність ЛИШЕ автор. Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати прийняті до друку матеріали.

У випадку використання матеріалів посилання на журнал є ОБОВ'ЯЗКОВИМ.

© Усі права захищено. Жодні частини, елементи, ідея, композиційний підхід цього видання не можуть бути скопійованими чи відтвореними в будь-якій формі та будь-якими засобами – ні електронними, ні фотомеханічними, у тому числі й ксерокопіюванням, записом або комп'ютерним архівуванням, без письмового дозволу видавця.

© «Початкова школа і сучасність», 2015

© «Видавництво «Білий Тигр», 2015

Державний комітет зв'язку та інформації України ф. СП-1

ДОСТАВНА КАРТКА – ДОРУЧЕННЯ											
ПВ	місце	літер.									
На газету журнал		86516									
«Початкова школа і сучасність»											
найменування видання											
Вартість	передплата	кількість комплектів									
	переадресування										
на 201_ рік по місяцях											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
поштовий індекс _____			Місто _____								
			село _____								
			область _____								
			район _____								
			вулиця _____								
код вулиці											
буд.	корп.	кв.									
прізвище, ініціали _____											

Свідectво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
КВ № 20887-10688Р від 22.08.2014 р.

Підписано до друку 15.01.2015 р.
Формат 60 x 84 1/8.
Папір офсетний. Друк різнограф.
Умов. друк. арк. 10,98. Обл.-вид. арк. 11,75.
Тираж 200 прим.

Юридична адреса редакції журналу:
02094, м. Київ,
вул. Червоногвардійська, 12, офіс 177.
Фактична адреса редакції журналу:
04209, м. Київ,
вул. Героїв Дніпра, 31-Б.
Тел.: (044) 451-61-42.
E-mail: po-press@ukr.net

Видруковано у СПД «Сидоренко О.Я.»
01103, Україна, м. Київ, вул. Вишняківська, 7-Б, оф. 448.
Свідectво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи серії В02 № 258 920 від 24.12.2001 р.

УВАГА! КОНКУРС!

У видавництві «Білий Тигр» проводиться конкурс **«УЧИТЕЛЬ РОКУ – 2015»** за версією журналу «Початкова школа і сучасність» у наступних номінаціях:

- «За кращу розробку уроку»
- «За кращу розробку нестандартного уроку»
- «За кращу розробку сценарію виховного заходу»
- «За кращу розробку системи тестових завдань»
- «За кращу розробку системи завдань для контрольної перевірки знань»
- «За краще написання наукової статті»

Переможцям конкурсу буде вручено ДИПЛОМ-ВІДЗНАКА, а також буде опубліковано в журналі фото переможця з дипломом на всю Україну!

Зразок

ДИПЛОМ-ВІДЗНАКА

«УЧИТЕЛЬ РОКУ – 2015»

за версією журналу «Початкова школа і сучасність»
у номінації: «За кращу розробку уроку»

нагороджується Пилипенко Ольга Павлівна

